

Hitzarmenak gehiengo sindikalaren gaineratik?

BLOKEOAREN ARRAZOIAK

Confebaskek, CCOO eta UGTk Eusko Jaurlaritzaren babesarekin eragin mugatuko hitzarmenak sinatzeko egindako akordioak tentsioa areagotu du sindikalgintzan. Espainiako erreformek estatu mailako hitzarmenei atea ireki, lan-baldintzak kaskartu eta negoziazio kolektiboa blokeatu dute. Egoera hori gainditzeko akordioa omen. Baina desblokeatu al daiteke ezer ELAk eta LABek EAEn osatzen duten gehiengo sindikala bazterrean utzita? Prekariatetari beste mamu bat gehitu zaio beraz lan harremanen esparruan: defizit demokratikoa.



Urko Apaolaza Avila
@urkoapaolaza

Ezohiko irudi batek alarma piztu zuen joan den uztailaren 14an hedabideetako edizio digitaletan. ELAK eta LABek agerraldi bateratua iragarri zuten goiz partean. Egun horretan *Berria* egunkariak lan harremanei zegokien albiste-bonba plazaratu zuen filtrazio bati esker: enpresari handien interesak biltzen dituen Confebask patronalak, esku artean zuen bi sindikatuak Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan osatzen duten gehiengo saihes-teko "formula". Horren arabera, akordio orokorrik ezean, gutxiengo sindikalarekin adostuko zituen "eragin mugatuko" hitzarmenak, eta -hemen berrietasuna-Jaurlaritzak onetsi egingo lituzke.

Confebaskek ukatu egin zuen agiria berea zenik; Enplegu sailak, bere alde-tik, "bitartekari" lanak baino ez dituela betetzen adierazi zuen. Baina ELAk eta LABek eginiko agerraldian dokumentu

bat erakutsi zuten, Eusko Jaurlaritzak "Elkarrizketa Sozialerako Mahaira" eramanako akordio-zirriborroa ei zena. Dokumentu horrek ere eragin mugatuko hitzarmenak bultzatzeko estrategia proposatzen zuen: "Jaurlaritzak konpromiso horrekin bat egin eta era aktiboan kolaboratuko du bere hedapen eta ezagutza orokorrean -zioen testuak-, akordioak bildu eta argitaratuz, Langileen Estatutuaren Legeak eskatzen duen ordezkari mailara iristen ez direnean".

Hauteskunde bidez lorturiko ordezkari sindikalaren kontrako eraso larritzat jo zuten ELAk eta LABek ustezko asmo hori, eta Angel Toña Enplegu eta Gizarte Politiketako sailburuaren dimisioa eskatu zuten berehalakoan. Ez zebiltzan oker filtrazioari emaniko garrantzian: handik hamar egunera sinatu



zuten akordioa UGT, CCOO, Confebask eta Jaurlaritzak.

Negoizi kolektiboan kosta ahala kosta hitzarmena lortzeko xedea EAeko patronalak ELA eta LABen kontra darabilen strategiaren barruan kokatu zuten bi sindikatuok: "Eraso soka luze baten azkena da", zioen LABeko idazkari nagusi Ainhoa Etxaidek.

Lehenago ere Confebaskek demokraziaren marra gorriak igarotzen dituen ideia eta asmoak ibili izan ditu buruan oposizioa paretik kentzeko. 2014an EAeko patronalak agiri bat bidali zion Espainiako Estatuko CEOE enpresarien elkarteari, eskatuz sar zezala Lan ministerioaren aurrean helegite harrigarri bat: sindikatuak gordailutik "baja" ematea euren estatutuarekin zehaztutako zereginera ez baziren mugatzen. Confebasken ustez ELA eta LAB "ez dagokien



Irailaren 20an, EAEko bozaz baino bost egun lehenago, manifestazioa egin zuten ELA eta LABeko milaka delegatuk Gasteizen. Negoziazio kolektiboan hauteskunde sindikalen emaitzak ez direla errespetatuko salatu zuten.

ELA

izaera” hartzen hasiak daude eta “boikot” dinamika daramate.

Patronalarekiko kritiko diren erakunde sindikalak *de facto* ilegalizatzea zekarren ideia horrek, eta kalapita handia sortu zuen. Confedebaskek orduan ere esan zuen ez zuela zerikusirik –gerora CEOEren helegitean jatorri hori nabarmen ikusi zen arren– eta Eusko Jaurlaritzaren beraren iritziz “astakeria” zen. Edonola ere, aferak erakutsi zuen zein puntutan dauden blokeen arteko erlazioak eta noraino iristeko prest egon daitezkeen botere ekonomikoari loturiko ezkutuko eragile batzuk. Baina nola iritsi da sindikatuen eta enpresa-buruen arteko gatazka horraino?

2007an krisia lehertu zenean, finantza-banku erregulatuak langileen eskubideak murrizteko baliatu zuten abagunea, European zein Euskal Herrian.

Hala, Espainiako gobernuak urteotan egindako lan erreformek erabateko desoreka ekarri dute negoziazio kolektiboan; ELAko idazkari nagusi Adolfo Txiki Muñozek astekari honi gordin azaldu dio erreformen ondorioa: “Patronalak ere ez zuen espero hainbeste botere emango ziotenik”.

Espainiako lan erreformak: patronalak joko-arauak poltsikoan

2011ko ekainean José Luis Rodríguez Zapateroren gobernu sozialistak negoziazio kolektiboaren erreformatzeko lege proiektua onartu zuen. Besteak beste ahalmen gehiago eman zion enpresa bakoitzari aurretik adostutako hitzarmenak aldatzeko, sektore-hitzarmen kalterako. Baina horretaz gain, hemengo lan harremanen esparrua bete bete jo zuen, estatu mailako hitzar-

menak probintziakoei lehenetsiz eta aukera emanez Madrilgo sindikatuei (CCOO eta UGT) eta patronalari (CEOE) erkidegoetan adostutakoa galarazi edo mugatzeko. Hitz bakarrean esanda: estatizazioa.

Eraikuntzaren sektoreko CNC enpresen konfederazio nazionala izan zen lehena mauka profitatzen. 2012ko urtarrilean UGT eta CCOOekin estatu hitzarmena sinatu zuen, beretzat gordez soldatak, mugikortasuna, lan-orduak eta beste hainbat gai garrantzitsu, eta edukiz hustuz euskal langileentzat askoz hobek ziren lurraldeetako itunak; “lan baldintzen homogeneizazioa” zuten helburu. Geroztik halako beste asko etorri dira.

2011ko abenduko hauteskundeetan ondoren Rajoyk ia hatz bakarrarekin ezarritako lan erreforma basatiari azken hamarkadetako greba orokor indar-

tsuenarekin erantzun zioten langileek Euskal Herrian. Baina hala ere enpresa-buruek hainbeste desio zuten ultraaktibitatearen amaiera ekarri zuten: lehen, hitzarmen berria sinatu ezean, zaharrak jarraitzen zuten indarrean, iraungita egonik ere; orain, automatikoki estatu mailako hitzarmena edo, halakorik izan ezean, Langileen Estatutua aplikatzen zaie beharginei.

Panorama ilun horretan, sindikatu abertzaleak negoziatorako tresnarik gabe geratu dira joko-arauak poltsikoan dituen Goliat gorbatahunaren aurrean. Erremediorik gabe ekintza sindikala dute orain habaila, eta kalea konfrontazioarako harri.

Estrategia diferentea dute ordea. ELAk, sektore hitzarmen ahulezia ikusita enpresetan jarri du indarra. LABek, bere aldetik, hitzarmen orokorrak blindatzeko saiakerak egin ditu hainbat forotan, arrakasta askorik gabe baina: "Patronalak hitzarmen merkeak nahi ditu, eta hori askoz errazago lortzen du Madrilén", dio LABeko negoziazio kolektiborako arduradun Garbiñe Aranburuk. Hitzarmen autonomiko edo sektorialen aldeko ekimenekin segiko dutela ziurtatu du, hala ere, LABeko kideak.

Blokeoa datutan ere zenbatu daiteke. Lan Harremanen Kontseiluaren azken buletin soziolaboralean ikus daitezkeen abuztuan langileen ia erdiak (%46,2) oraindik berritzeko zuten hitzarmena, 253.993 lagunek hain zuzen; beste 110.167 hitzarmenik gabe zeuden (%20) eta soilik heren batek (%33,8) zuten eguneraturik bere lan baldintzak arautzen dituen testua, hau da, 185.472 langilek.

Ultraaktibitatearen amaierak zerikusitu zuzena du estatistika horiekin. 2013ko uztailaren 7an 300.000 behargin geratu ziren hitzarmenik gabe, patronalak enpresa-buruei eskatu zuelako uztailaren 8ra arte ez negoziatzeko, egun horretan indarrean sartu zen Rajoyren erreformak zekarzkie abantailak poltsikoan izateko. Jokaldi horrekin soldata jaitseirak eta baldintza prekarioagoak inposatu ahal izango zituzten.

Lan gatazkak epaitegietara eramatea ekarri du horrek guztiak, hitzarmen askok ultraaktibitatea blindatzeko klausula espezifikoak dituztelako. Auzitegi Gorenaren epaiek lan erreforma nokeatu dute, baina enpresariak hari helduta segitzen dute negoziazio ororen kartak markatzeko.



LAB



ARGAZKI PRESS / ARITZ LOIOLA

Goian, maiatzaren 28an prekaritatearen kontra LABek deitutako "Bideak Batuz" mobilizazioa Bilbon. Behean, ezohiko irudia: Ainhoa Etxaide (LAB) eta Adolfo Muñozen (ELA) agerraldi bateratua, lan hitzarmenetan gehiengo sindikala baztertzeko asmoa zegoela jakin eta gero.

Elkarrizketa Sozialerako Mahaian eseri?

2014ko abenduan, Eusko Jaurlaritzak "Elkarrizketa Sozialerako Mahaia" jarri zuen martxan, "konfrontazio hutsak etsaia identifikatzeko baino ez du balio", azaldu zuen Enplegu eta Gizarte Gaietarako orduko sailburu Juan Mari Aburtok. Baina mahaia herren jaio zen, LABek eta ELAk uko egin diotelako berriak "ilegalizatzeko azpilanean" ibilitako patronalarekin esertzeari; murrizketak "legitimatze" baizik ez du balio

izango haien iritziz. CCOO eta UGTk, ordea, foro horretan parte hartzeko arrazoiak ikusi dituzte hasieratik "enplegua sortu eta pertsonen ongizatea hobetzea helburu" izaki.

Bi urteko ibilbide gorabeheratsuan Elkarrizketa Sozialerako Mahaia apenas egin du urratsik lan harremanen arloan -CCOO sindikatua bera ere behin baino gehiagotan altxa da mahaitik, Eusko Jaurlaritzak ez dituelako martxan jarri han adostutako neurriak-. Gehiengo sindikal abertzaleak salatu du CCOO

eta UGTren hipokrisia, Euskal Herrian mahai horretan hitzarmen sektoriala defendatzen duten bitartean, Zapateroren erreforma baliatzen ari direlako estatalizazioaren bidez negoziazioa Madrilerara eraman, monopolizatu, eta baldintza kaskarragoak dituzten itun orokorrak presaka ezartzeko.

Unai Sordo sindikatuaren idazkari nagusiaren ustez, baina, negoziazio kolektiboaren korapiloa ez dago estatuko legeek eta hitzarmenek esaten dutenagatik harrapatuta, baizik eta ELAk -eta neurri batean LABek- hitzarmen kolektiborik ez izateko estrategia "kaltegarria" darabilelako, konfrontazioa enpresaz enpresa eramateko. Egoera horri irteera emateko sinatu dute, diotenez, eragin mugatuko hitzarmen akordioa uztailean.

CCOOk eta UGTk Jaurlaritzarekin eta Confedebarekin negoziazio kolektiboaz egin akordio hori estatalizazioa geratzeko dela ematen du aditzera onartutako testuak, "lurraldeko sektore hitzarmenaren aldeko apustua" egiten baitu. Besterik da zer nolako berme eta baldintza eskaintzen duten. Defendatu

al daiteke euskal lan harremanen esparrua, erabakimena Madrilen baldin badago?

Eragin mugatuko hitzarmenen akordioak "ez du ezer blindatzen"

Enpresa edo sektore batean aplikazio orokorreko itunik ez balego -eta ikusi dugu asko eta asko egoera horretan daudela momentu honetan-, gutxiengoan dauden sindikatuek patronalarekin lan baldintzak adostu ditzakete, eta langileek hitzarmen horretara gehitze-

» Zapateroren erreformak euskal lan harremanen esparrua bete betean jo zuen, estatu mailako hitzarmenak lehenetsiz probintziakoei. Hitz bakarrean esateko: estatalizazioa

ko aukera izango dute. Hori dira "eragin mugatuko hitzarmenak". Eusko Jaurlaritzak erregistratu eta argitaratu egingo ditu, izaera ofiziala emanez.

"Zidor antidemokratikoa", "iruzurra", "aurrekari gabekoa"... LAB eta ELA sindikatuek hitz oso gogorak erabili dituzte ituna sinatu denetik hura kalifikatzeko. Euren esanetan, langileek botoen bidez aukeratutakoari muzin egiten dio eta gutxiengo baten nahia inposatzen dio gehiengoari.

Irailaren 20an, Eusko Legebiltzarreko hauteskunde kanpainaren erdian Gasteizen manifestazioa egin zuten "euskal langileek modu erabat zilegizkoan" hautatutako ELA eta LABen milaka delegatuk. Amaieran, Muñozek konparaketa ukigarri batekin azaldu zion Iñigo Urkullu lehendakariari nola sentitzen diren: "Baten batek esaten badu zure alderdiaren 27 eserlekuak parlamentuan hutsaren hurrengo direla, ondo irudituko litzaizuke? Ba, hori bera egin nahi dute gurekin".

Ángel Toña sailburuaren aburuz, aldiz, "maltzurkeria" da akordioa antidemokratikotzat jotzea, langileak indibi-



Kalean da azaroko

aizu!

- Luzaide eta Arnegi eskolan bat eginda
- Mutur Beltz, artea ardiekin
- Joana Itzaina, arin-arin
- Zadorrako urak, kezka iturri
- Etxauzia, euskaldun guztien etxea
- Bizilagunak bazkaritan

Urte osoko harpidetza (Hego Euskal Herria eta Espainia) **29 €**
aizu.eus



ARGAZKI PRESS / JAIZKI FONTANEDA

Uztailaren 22an sinatu zuten Lakuan eragin mugatuko hitzarmenak egiteko akordioa.

Irudian ezker-eskuin: Roberto Larrañaga Confebask enpresarien elkarteko presidentea; Arantza Tapia, Ángel Toña eta Cristina Uriarte, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Enplegu eta Hezkuntza sailburuak; eta Unai Sordo eta Raúl Arza, CCOO eta UGT sindikatueta idazkari nagusiak.

dualki batzea eskatzen baitu eta ez dio eragiten sinatzen ez duenari. “Demokrazia parte-hartzea da –dio Toñak– baina baita konpromisoa ere, eta akordioak lortzeko beharrezkoa da irtenbideak aurki daitezkeen foroetara jotzea”. Bere esanetan, hitzarmenik eta erreferentziarik gabe geratu diren 380.000 langileei alternatiba eskaini nahi diete. Raúl Arza euskal erkidegoko UGTko idazkari nagusia ere iritzi berekoa da, hots, langile horien guztien lan baldintzak “eguneratu” ahal izango direla.

Zaila dute ordea gehiengo sindikalak apo hori irenstea: “Akordioak ez du ezer blindatzen –diote ELAk eta LABek elkarrekin egindako balorazio dokumentu zabalean–, Confebaskek ez du bertoko negoziazio kolektiboko markoa blindatuko duen egiturazko inolako akordiorik behar”. Euren esanetan, estatalizazioak segitzen du patronalari aukera ematen milaka langileri “xantxia” egiteko.

Ekaitza eta beste lan erreforma bat zerumugan

Eta epe ertainean zer? Ezin esan konponbidea gertu dagoenik, ekaitz hodei trinkoak ikusten dira urrunean. Jadanik hasi dira eragin mugatuko hitzarmenak ezartzen. Araban metalgintzan akor-

» ELAk eta LABek salatu dute sindikatu estatalen hipokrisia, Euskal Herrian hitzarmen sektoriala defendatzen duten bitartean negoziazioa Madrilera eramán, monopolizatu eta baldintza kaskarragoak dituzten itun orokorrak presaka ezartzen ari direlako

dioa sinatu dute duela gutxi SEA enpresaburuen elkarteak, CCOOk eta UGTk; eta Eusko Jaurlaritzak lurralde horretako aldizkari orokorrean argitaratu du, nahiz eta sindikatu horien pisua %30 ere ez den metalaren arloan.

Euskal sindikatuek, bestalde, euren eskura dituzten tresna guztiak erabiliko dituzte estatalizazioari mugak jartzeko. ELAk Europara jotzeko asmoa ere azal-

du du estatu mailako ostalaritza ituna dela-eta. Madrilén sinatutako itun horren klausula batek galarazten du sektoreari dagozkionak beste inon negoziatzea kontrol batzorde baten baimenik gabe, eta ondorioz langileek euren soldataren %50 galdu dute, urteko lanaldia 50 orduz luzatu dieten bitartean. ELAk Estraburgora eramango du kasua, sindikatu bati bere eremuan negoziatzeko ahalmena ukatzea nazioarteko legearen kontra doala uste baitu.

Baina lainorik potoloena beste bat da eta atzean dator. Sindikatuek behin baino gehiagotan adierazi dute kapitalaren botere faktikoak beste lan erreforma bat ari direla prestatzen langileak are gehiago estutzeko. Zantzuak hor daude. Esaterako, Garbiñe Biurrun epailearen ustez, Europako Justizia Auzitegiak behin behineko langileen kaleratze merkeak debekatuz emandako epaia “aitzakia” bezala erabiliko dute, lan kontratuen inguruko legea aldatzeko.

Eta batez ere, *Troika* eskean ari da berri. Bruselak azaldu berri du Espainiak 5.500 milioi euro murriztu behar dituela defizit muga betetzeko. Eta ez du ematen, preseski, diru hori aterako denik joko-arauak egiten dituztenen politzikotik. ■